

21

41234

КУПО-ГПБулава
ГРВД.-МЕТОДИЧНА КОМІСІЯ.

пл. сен. Е. Кульчицький

МЕТОДИКА ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ

Торонто
1959.

МЕТОДИКА ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ

/ СКОРОЧЕНИЙ КОНСПЕКТ /

ВСТУП

Український Пласт завдячує свої успіхи на виховному полі, свою сильну й поважну позицію серед української опільноти, її прихильність і піддержку тільки твердим, непохитним основам своєї виховної методи. Кожна спроба змінити чи "зм'якшити" ці основи завжди зменшувала успіхи й ослаблювала позицію Пласту.

Якщо хочемо, щоб Пласт і надалі виконував свою почесну виховну роль, задержав здобуту позицію і в майбутньому та виправдав своє існування і в сьогоднішній час, - то пластові виховники мусять пізнати, оприйняти й переводити в життя цю пластову виховну методику в її найчистішій формі.

Допомогти їм в цьому й є завданням цього скороченого конспекту.

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

Український Пласт постав у р. 1911, напередодні першої світової війни, викликаний пекучою потребою створити тип повноцінного, модерного українця.

Використавши:

1. великий чужий досвід і зразки /англійський і швейцарський Скевтінг/,
2. українські виховні традиції, - від "Поучення дітям" князя Мономаха, по через тверде козацьке виховання, аж до модерного вишколу борця за волю України,
3. глибоко гуманні, прадавні моральні й національні традиції нашого народу, що лягли в основу незвичайно цінної української духовності,
4. власний досвід майже 50-річної виховної праці для української

спільноти,

Український Пласт створив неповторну, завершену, випробовану, українську виховну систему.

І Д Е Й Н І О С Н О В И

Ця пластова виховна система відповідає:

1. Високо-моральним, загально-людським ідеалам, у повній згоді з традиційним українським гуманізмом,
2. пекучим потребам української нації, з особливим узягледненням її визвольних змагань,
3. тим передумовам, які потрібні, щоб здобути життєрадість і щастя в усіх умовинах нашого особистого життя,
4. усім вимогам, необхідним, щоб досягнути успіх і забезпечення у нашому особистому чи родинному житті.

П Л А С Т О В А В И Х О В Н А С И С Т Е М А

На пластову виховну систему складається кілька, тісно зі собою пов'язаних елементів:

1. Пластова Ідея: вірність високо-гуманним і загально-людським ідеалам: Богові, батьківщині, своєму роду, своїм близьким, всім людям.

Ця ідея закріплена в Пластовій Присязі.

2. Виховний ідеал Українського Пласту, як його окреслює Пластовий Закон: шляхетно-лицарський, але сильний, бистрий, зарадний і активний син свого народу, успішний у своєму особистому й суспільному житті, повний радости й енергії.

3. Організаційна побудова Українського Пласту, з її основною виховною клітиною: малою ватагою юнаків - пластовим гуртком. Цей пластовий гурток має бути праобразом і мініатюрою самостійної держави, з повною відповідальністю за неї кожного її члена, і де кожний член виконує

якусь корисну точно окреслену функцію.

4. Засоби пластового виховання: широка, поступова, притягаюча програма дій, достосувальна до всіх умовин. Незичерпне багатотто засобів, що відповідають кожному вікові, кожному зацікавленню юнака і кожній потребі виховника, відповідно до обставин.

5. Пластова виховна метода, продумана до подробиць, випробована, доцільна й легка до застосування. Вона каже нам, як використовувати всі виховні засоби в практичному підході до молоді, узявлюючи її фізичні й психічні прикмети.

Всі ці елементи однаково важливі й так тісно зазублюються за себе, що ні одної частини ми не можемо випустити чи занедбати, якщо не хочемо завалити цілої будови. Якщо котрунебудь основну частину пластової виховної системи занедбаємо, то наша організація перестане бути Українським Пластом по своїй суті! І відповідальність за те несе кожний виховник.

П Л А С Т О В А В И Х О В Н А М Е Т О Д А

відповідає психічним і фізичним властивостям молоді даного віку та вимогам пластового виховного ідеалу. Тому пластова виховна метода ґрунтується на таких важливіших первнях:

І. Добровільність - це найважливіша основа успіху! Добровільне приєднання до Пласту, добровільне зложення Пластової Присяги, добровільне зобов'язання приєднуватися до Пластового Закону, - це, тільки це може зобов'язати юнака до праці над собою, до змагання стати кращим, стати дійсним пластуном. Юнак бо тоді перебирає на себе свідомо обов'язок моральну відповідальність не тільки за своє самовиховання, але й за свою поставу, поведінку, набування знання і вмілостей, за своє здоров'я, тощо.

Якщо примінено якийнебудь примус, щоб присягнути князя до Плясту, чи щоб він зложив Плястову Присягу, то тоді його приречення тратить усяку морально зобов'язуючу силу. Але це теж зобов'язує виховників до того, щоб Пляст зробити більш привабливим так, щоб князь бачив, що йому варт належати до Плясту, щоб він дійсно с а м хотів бути плястуном і взяти на себе всі ці - часами важкі - зобов'язання.

2. Самовиховання. Тільки чинне пережиття впливає на душу та різьбить характер. Але чинний підхід до якоїнебудь справи маємо тільки тоді, коли ми самі зацікавившись нею, маємо охоту й рішимося взяти активну участь у ній. Друга особа /тут: виховник/ може тільки звернути увагу, зацікавити, дати поштовх. Чужий примус, наказ викликають звичайно у молоді спротив і опір. Князь мусить мати переконання, що він сам хоче й сам рішився досягнути якусь ціль, тоді він її досягне, хоч би вона була не знати, як важка. Почуття повної самостійності, віра в свої власні сили - це є амбіція князького віку.

3. Гурткова система - це не один з багатьох, але єдиний, мабуть найбільш ефективний засіб, що веде князя до плястового виховного ідеалу. Плястовий гурток, мала автономна вагата князів, - це їх мрія, це здійснення їх природного гону. На чолі мусить стояти найкращий з них, а кожний з членів гуртка мусить відчувати, що він несе частину відповідальності за життя і успіх цієї малої спільноти. Тому кожний мусить мати якусь функцію, якусь завадання, що причинається до росту й нормального буття цієї вагати. Єднає їх всіх своєрідна дисципліна, взаємне прив'язання та вірність. Вони самі мусять планувати й переводити програму своєї дії. Виховник тільки в початках існування гуртка вчить і показує, як вести працю. Пізніше тільки дораджує і незаметно скеровує в правильному напрямі, піддаючи відповідні думки й плани, що їх князи приймають за свої власні. Отже мірилом для виховника повинно бути не

те, чи він сам щось виконав, але чи кожний поодинокий член його гуртка виконав щонебудь, або причинився чимнебудь до справ гуртка і в цей спосіб розвинув свої здібності, свій характер.

4. Індивідуальний підхід. Завжди треба стояти на становищі, що кожний юнак, хоч би він був не знати як невироблений ще, - це окрема індивідуальність. До кожного треба мати особливий підхід і примінювати особливі методи праці, особливі засоби. Для цього треба його дуже докладно пізнати, простудіювати його психіку, його плани й погляди, його домашні обставини, тощо. Ясно, що тоді виховник не може опікуватись більше, чим одним гуртком. Але тоді й висліді його праці будуть відповідати завданням Пласту!

Це теж, між іншим, є причиною, що Пласт ніколи не мав амбіцій чи наміру стати масовою організацією, яка обіймала б у своїх рядах усю нашу молодь.

5. Якість - не кількість - це принцип, що є вислідом повищого утвердження. Виходячи бо з założення, що вартісним для спільноти можуть бути тільки добрі пластуни, завданням Пласту зробити все можливе, щоб спільноті таких пластунів дати. Десять правдивих активних пластунів може дати своїй спільноті більше, чим сотні пасивних і невироблених одиниць.

Але не вся молодь годиться до Пласту й його важких вимог - своїм психічним наставленням, своїми нахилами, своїми моральними заложеннями й умовими здібностями. Це все в великій мірі є вислідом домашнього, родинного виховання юнака в його дитячому віці. Пласт, однак, не може бути домом поправи, ані лікувальним заведенням для морально чи душевно хворих. Тому, щоб одержати якнайкращі висліді нашої виховної праці й дати спільноті добрих пластунів, стараємось оставити в Пласті тільки таку молодь, яка своїми засновками дає запоруку, що може наблизитись до пластового виховного ідеалу. Не завжди можна дитину,

чи навіть молодого юнака відразу пізнати й бути певним, що з нього буде добрий пластун. Тому теж примінюємо до нього засаду селекції.

6. Селекція. Система пластових проб, відзнак, відзначень, пересторог, - мають на меті спонукати молодь до більш наполегливої праці над собою. Але, рівночасно, ця система служить як засіб, щоб елімінувати з Пласту тих, що зовсім до нього не надаються, або не хочуть оприйняти його вимоги: праці над собою. Селекцію треба переводити ступінями й систематично по черзі у всі новітні й юнацькі ступені. До третьої проби, а опісля до Старшого Пластунства можна допустити тільки тих, що стали дійсно добрими пластунами.

7. Активність - ініціатива - це основна й дуже важлива прикмета молодечої натури. На жаль, ми дуже часто, замість даліше розвивати й плекати ці цінні прикмети, робимо все можливе, щоб їх придушити й виполоти, немов бур'ян. А тим часом Український Пласт завдячує свій ріст, розмах і всі свої досягнення саме цим прикметам своїх членів, - прикметам, що він їх завжди так рівно плекав. На них побудована теж уся наша суспільно-громадська праця.

Тепер, коли ми дещо знехотіли ці справи, ми мусимо присвятити їм знову збільшену увагу. Але треба поступати дуже обережно, щоб не оставити без правильних напрямів тих воїх, які відважилися проявляти свою ініціативу в правильному напрямі. Тому нам треба кожну добру ініціативу наших юнаків підтримувати й розбуджувати активність, як кожного юнака зокрема, так і цілого гуртка, всіма доступними засобами.

8. Прогресивність - це конче передумова кожного росту й поступу. Кожний пластун повинен постійно поступати вперед і розвивати свої здібності й добрі прикмети свого характеру. Для улегшення праці й виразнішого відмічення поступу - цей шлях розділений в Пласті на поодинокі ступні, згл. пластові проби. Тому теж маємо певні норми й часові обме-

ження в системі проб і їх треба придержуватись, бо вони грають важливу роль у виховній системі.

Пласт не знає застою, тільки поступ. Цей принцип подвійно важливий у молодому віці, де так швидко й безповоротно минає час призначений для росту. Тому тех, якщо юнак - з якихнебудь причин - перестане працювати над собою і поступати вперед, не реагує на ніякі заохоти, допомогу, спонуки чи навіть перестороги, то він дає поганий приклад і зле впливає на своє оточення. Такий член гуртка повинен опустити Пласт.

9. Позитивізм. Як вже згадано, заказ, заборона чи якенебудь негачія - викликають у молоді часто зовсім протилежні наслідки: молодь бунтується, робить "на перекир", або сама хоче переконатись практично, чому заказане не є для неї добрим. До наміченої цілі може виховник дійти куди легше, коли ставитиме перед очі молоді великі, шляхетні, геройські зрезки й приклади. Молодь завжди захоплюється чимось великим, могутнім, гарним.

Тому теж немає ніякого зміслу постійно ганити й нарікати на сьогоднішню молодь. Це може викликати в неї тільки почуття меншевартості й огірчення. Молодь треба брати такою, як вона є і старатися зробити з неї добрих пластунів.

10. Ідеалізм є вроджений кожній молоді. Вона ніколи не руководиться у своїх починаннях матеріальними чи користолюбними мотивами. У неї є завжди подив до шляхетного лицарства, до героїства, краси й добра та, навпаки, погорда до фальшу, підступства, нечесності. Молодь буває здібна на геройські діла, на самопожертву в користь своїх друзів, своєї опільності. То ж не вбиваймо занадто реальним підходом цього ідеалізму, але плакаймо його даліше свідомо й планово, використовуючи численні виховні заоби Пласту, а особливо своїм власним прикладом.

Ідеалістичний світогляд є основою духової культури й гуманізму. Його значення в житті одиниці, а ще більше в житті спільноти, куди більше, чим ми звичайно собі усвідомлюємо. То ж не дозволямо, щоб впливи матеріалістично наставленого оточення забивали цей, вроджений молоді, ідеалізм, бо старшим, зрілим людям не легко його в собі відродити.

II. Героїчне наставлення - тісно пов'язане з ідеалізмом. Кожний юнак хотів би бути героєм і проявити свою відвагу, чи піти на великий ризик. Йому імпонує відвага, сила, оприт. І якщо він не знайде шляхетного зразка до наслідування, то він готов наслідувати й гангстерів. Юнак шукає підсвідомо за героїськими взорами й йому треба ставити перед очі взори до наслідування, але такі, що вели б його до доброго. Найближчим, найбільш життєвим і реальним зразком є для нього його виховник, але він мусить старатись дійсно бути таким зразком!

Пам'ятаймо, що трудність завдання не завжди є перешкодою для юнака. Навпаки, чим трудніше завдання, тим радше він до нього деколи береться, якщо тільки при тому він зможе вжитися в роль "героя", "борця", чи змагуна. Завдання виховника - молоді таке наставлення заціпити.

ІЗ. Життєрадість. Кожна людина, а особливо молода, тужить за радісними переживаннями, за щастям. Якщо з Пласту зробимо школу, а з Пластового Закону й Присяги - поважну, глибоку й тяжку до оприйняття філософію, - то ми швидко втратимо молодь. Юнацтво не хоче теоретичних роздумувань, чи філософування; воно хоче жити й переживати. Тому теж не треба ставити перед очі молоді всіх проблем у занадто поважній й суворій шаті. Молодь має право на радісне й веселе життя, повне пригод, несподіванок, на гру й забаву. І важке завдання молодь оприйме радо й охочо, якщо подати його у формі гри, змагання чи радісної розваги. На жаль, наші виховники ще дуже часто забувають, що гумор, добрий настрій,

радість з життя - це один з найосновніших первнів пластування.

"Не будьмо проклято заповажні", - казав Бі-Пі. І далше: "Завдан-
ня виховника - наблизити небо хлопцям на землі при допомозі пластово-
ї драбини".

ІЗ. Дух змагу - це особливе-психічне наставлення знаходити радість
і емоцію у змаганнях з усіма труднощами нашого життя, чи навіть зі
штучно видуманими. У молоді це проявляється у цілком природньому ін-
стинкті боротьби. "Нехай дістану, щоб тільки битись!" Найкраще виявляє
себе цей дух змагу в спортових змаганнях, де тим більшу радість принос-
ить, чим важчі перепони треба було побороти. Дух змагу, зацеплений
в молодих роках, не опускає людини до старости і є одним з його най-
цінніших надбань. Якщо нам вдасться зацепити його нашим юнакам, - зник-
нуть усі нарікання на якінебудь труднощі, зникне виминання чи уникання
призначених завдань. Щоб слова: "З життям так поборюсь, як з трудами
в полі..." зробити живими, виховник сам мусить мати цього духа і всі
труднощі й невдачі поборювати з радістю, охотою і гумором. Нарікати
на кожну неприємність чи невдачу, хмуритись і показувати своє невдо-
волення, коли трапляється щось злого, а навіть закласти з пересердя -
це найгірший приклад для молоді. Виховник мусить зробити все можливе,
щоб відучитись від цього.

І4. Дисципліна необхідна в кожній організації і в кожній спільно-
сті. Молодь теж відчуває її потребу, бо вона відповідає суспільному
зміслові молоді. Але вона не може ґрунтуватись на самих наказах, на
капральському примусі, на самому викрикуванні, чи на пригнітуючому
впливі сильнішої особистості над слабшою.

В Пласті дисципліна - це скорше самодисципліна. Це внутрішнє від-
чуття, що треба робити так, а не інакше, що треба респектувати якісь
приписи, правила чи закони, або й побажання когось "старшого" /не ко-
нечно аж "накази"/. Ця самодисципліна ґрунтується на добровільності

рішення підчинитись чомусь, чи комусь - і є проблемою особистої честі й власної гідності. І ці саме прикмети треба виховникам розвивати в першу чергу, якщо хочуть завести дисципліну. Тому тех

15. Почуття честі і його племіння - займає таке важливе місце в програмі пластового виховання. При кожній нагоді треба підкреслювати вагу й значення особистої честі і людської гідності і до них часто від-кликатись. Даваймо молоді самі оцінювати різні приклади з життя під оглядом їх етичної вартості. Дуже високо відмічуймо чесне поступовання княків при грах і інших нагодах. "Краще програти, чим виграти нечесно!"

Молодь є дуже вразлива на кожне порушення її честі чи упокорення і їх треба вистерігати дуже запально. Образи княг довго не забуває. Тому тех критика чи картання княг в присутності інших - це вже найкрайніший засіб, коли вже ніщо інше не допомагає. Жерти чи висміювання якогось недотягнення княг перед цілим гуртком, а тим більше перед сторонніми людьми, - це буває найсильніша зброя виховника, що її вживає він тільки в найкрайніших випадках! Раз притупивши почуття честі в княг, ми зви-чайню ледви чи його знов розбудимо!

16. Грацький комплекс - найбільш притаманний молодшому князю. Але щасливі ті старші, що не втратили його й до зрілого віку!

Молодь з природи любить гру й мусять її мати. Це для неї найкраща школа життя. Грою вона більше й шкоро вчиться, чим старші в школі. Щоб гра мала своє виховне значення, вона мусять мати: призначення-ціль, пра-вила, відповідний спосіб переведення, завзятий, охочий дух. Молодь му-сить вжитися у гру і переживати її, якщо вона має виконати своє завдан-ня. Тому кожна гру треба повторити. Щойно добре пізнавши гру, молодь може в неї вжитися. Але, щоб молодь навчити якоїсь гри, треба самому добре її знати.

17. Романтика, символізм, чуттєвість. Молодь сповнена надміром "чут-

тевого голоду". Вона шукає інстинктивно заспокоєння цього голоду всюди там, де надіється знайти його заспокоєння. Дуже часто молодь, припадково й несвідомо, знаходить такі форми заспокоєння своїх почуттів, що це заводить її на манівці, на шкідливу а то й злочинну дорогу. Це опісля відбивається на цілому житті такої одиниці, відбивається і на житті цілої спільноти.

Пласт має багато засобів, щоб заспокоїти цей "чуттєвий голод" молоді й виховник мусить постійно про те пам'ятати, щоб дуже часто й повними пригорщами давати молоді те, чого вона так дуже потребує. Але треба давати саме те, що не тільки не буде шкідливе, але, навпаки, принесе виховну користь. Пригоди на шандрівках і в таборах, ватри чи вогники, плекання мистецьких пернів, особливо драматичних, певна доза таємності й символіки, обрядовість, краса природи, щира дружба, побожність, патріотизм, людяність, особиста амбіція і багато, багато іншого, - це все є засоби, що є в арсеналі виховника. Повторюємо: виховник мусить куди більше уваги присвячувати проблемам заспокоєння почуттів молоді, якщо хоче зберегти її перед поганими впливами вулиці чи злого оточення.

18. Життя в природі - було завжди основою пластування. Праця в домі - це кінцеве зло, що його, однак, треба обмежувати до мінімуму.

Атавістичні інстинкти, одідилені по наших далеких пра-предках, свідомо чи несвідомо відзиваються у нашій крові. Як це не дивно, але ці залишки з давніх часів щасливо поєднуються з новітніми вимогами, як дбати про наше здоров'я, заспокоювати наші чуттєві потреби, давати спокій і силу для нашого духа й нервів.

Наша модерна молодь відійшла вже дуже далеко від життя в природі, але в її підсвідомості туга за таким життям постійно жевріє. Часто молодь боїться такого життя, бо вона його не знає і не є на нього приготована. Виховник мусить заправляти юнаків ступнево, поволі, але систе-

метично, починаючи зразу, як тільки юнак прийде до Плясту. Вживати багате горі, змагання, спорту на лоні природи. Розкрити перед очима молоді всю красу й романтику такого життя. З цим пов'язане знання природи в також зміня, як давати собі раду на лоні природи.

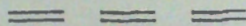
Фізична культура, спорт й гри, як окрема галузь життя в природі й засіб для збереження здоров'я, теж заслуговують на наше глибоке й поважніше трактування, чим дотепер. Однак виховник мусить сам цікавитись тими справами, якщо хоче ними зацікавити молодець.

Зусильна праця в цьому напрямі дасть несподівано обильні плоди: добрий характер молоді, прив'язання до Плясту, дисциплінованість. Уся дальша праця в Плясті піде легко, якщо нам вдасться юнацтво привчити до життя в природі. Тому на цю ділянку треба звернути особливу увагу!

19. Зарядність і готовність. Кожний юнак хоче показати свою "самостійність" і "незалежність" від старших, тому дуже радо вчиться давати собі раду в різних обставинах. В нього нестримна цікавість до всього, тепер особливо до технічних справ. Святим обов'язком юнака - розібрати кожну машину, що попаде йому в руки, і подивитись до середини, "як вона працює?" Він хоче вміти майструвати, щоб направити чи виробити собі, що йому потрібно. Хочє вміти плавати, їздити на велосипеді чи навіть авто або й літаком. Приготувати собі якусь їжу, подбати за себе в таборі чи на мандрівці, - щоб тільки не бути залежним від інших.

Не всі юнаки мають це почуття "незалежності" однаково сильно розвинуте, і не всі мають зацікавлення до тих самих вмілостей. Завдання виховника - розбуджувати відповідні зацікавлення, ставити юнака в такі положення, щоб він сам міг пізнати, що йому потрібно навчитись. Виходити завжди від того, що юнак справді цікавиться, а опісля переходити поволі й на інші потрібні ділянки. Часами необхідно, щоб юнак трохи потерпів від незнання якоїсь вмілості /напр. на таборі чи на мандрівці/

Тоді він скорше зрозуміє реальне значення клича: "Будь готов!"

Всі ці первні, що на них пластова виховна метода побудована, тісно в'яжуться зі собою, часто переплітаються чи перехрещуються і взаємно доповнюються. Нероз кілька з них відкликуються до цієї самої прикметної риси молодечої психіки і, навпаки, майже кожна з них впливає на більше, чим одну, прикмету характеру молоді. Ось, напр. життя в природі плекєє дисципліну, зарадність, чуттєвість, і т.д. Але вплив на вироблення дисципліни мають і гри, і відклик до чести, і селекція /пластові проби/ і т.д.

Загально беручи, чим більше різних засобів і чим частіше будемо їх вживати, щоб видвигнути якусь маркіантну рису характеру молоді людини, тим більший буде успіх. Тому особливу увагу треба звернути на всесторонність підходу. Коли один засіб не дає вповні задовільних вислідів, треба пробувати другого, третього, повторяти їх знов і знову, уживати їх наперемінну, видумувати все щось нове, цікаве, захоплює, промовляє не тільки до розуму, але й до чуття, амбіції, чести. А тоді можемо мати 99% певности, що наші зусилля будуть мати успіх.

Краще взяти під наш "обстріл" менше число юнаків, присвятити кожному з них більше уваги, зусиль і часу - і досягнути кращі висліди, чим спокшатися мріями про масовість, яка ніколи не може підняти нікого багато вище над пересічність.

Бі-Пі сказав при одній нагоді, що він ніколи не почувався на силах бути виховником більше, чим одного гуртка юнаків.

СИЛЬВЕТКА ВИХОВНИКА

Добрим виховником є той, хто любить молодь, має охоту й відчуває внутрішню потребу працювати для неї. Його рушійною силою є його ідеалізм, захоплення і віра. Віра в молодь - таку, як вона справді є в ре-

альному житті. Віра в Пласт і його виховну систему. Віра в силу моральних засад, у вищість духових справ над матеріальними.

Але це ще не все. Він мусить бути бистрий, мати організаторські здібності, життєвий досвід. Мусить знати пластові виховні методи й засоби - і навчитись їх примінювати практично в житті. Мусить мати охоту постійно працювати над собою, контролювати себе, панувати над собою. Мусить визбутись поганих звичок і налогів, що суперечать Пластовому Законові. Взагалі, життя згідно з Пластовим Законом не представляє для нього особливих труднощів.

Виховник - це провідник, який провадить молодь за собою, а не капраль, що криком і погрозами старається вдержати дисципліну. Потрібний для цього авторитет, довір'я і відданість юнаків і їх добровільний послух може забезпечити йому тільки його моральна сила, чистота характеру, шляхетність задумів і особисті здібності.

Виховник не є "проповідником", який тільки виголошує проповіді, але сам їх не переводить в життя.

Він не є "професором", що, відбувши свою "лекцію", перестав цікавитись своїми студентами.

Молодь, що любить і шанує свого провідника, старається несвідомо його наслідувати, тому він виховує більше своїм прикладом, чим словами. Не вистачить "бути порядним" тільки перед молоддю, а поза тим нічим не в'язатись, бо ніякого фальшу чи неправди ніколи не окриємо перед бистрим юнацьким оком.

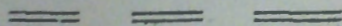
Виховник мусить бути для юнака не тільки зразком, але він мусить бути й дорадником і опорою у хвилини зневіри й залякання чи блукання юнака. Тому він мусить бути для юнака приятним, товариським, немов старшим братом. Однак такт і товариська поведінка не мають суперечити рішучості, послідовності й витривалості у виконванні намічених завдань.

Однак виховник не є "всезнайком", чи "непомильним". Якщо чогось не знає, має признатись до цього і старатись знайти правильну відповідь на питання юнака. Головне: не обдурювати юнака, але знати де і як довідатись про те, що потрібно.

Виховник мусить бути бадьорий, веселий, повний гумору, завзятий. В найбільш неприємних моментах не тратить доброго настрою, але шукає найкращого виходу з даного положення.

Не пошкодить йому й трохи мистецького відчуття, зміслу для краси й естетики. Вміння виступати й промовляти, трохи драматичних здібностей - можуть йому дуже пригодитись.

Виховник тілом і духом повинен бути добрим активним спортсменом, дбати за своє здоров'я і фізичну справність, любити рух, змаг і пригоди. Особливо він любить вільний простір і життя на лоні природи, любить труди мандрівки й табору.

Як бачимо, не мало вимагаємо від доброго виховника молоді! А не кожен має з уродження всі ці важливі прикмети. Але - це мусимо виразно підкреслити - охота, витривалість і постійні зусилля допоможуть кожному виховникові наблизитись до поданого зразка. А тодіне буде для нього трудним заімпонувати молоді, здобути собі її ресpekt і любов - і з тим - вплив на її виховання.

Не буде це зовсім "безкорисна" праця. Коли виховник розвине в собі всі ці особисті прикмети й здібності, він матиме відкриту дорогу до успіху в кожній особистій чи суспільній ділянці праці. Цей успіх і вдоволення з добре виконаного обов'язку супроти нашого народу, а особливо супроти нашої молоді, - будуть йому тривалою нагородою за всі зусилля, витрачений час і енергію, і будуть у прямому відношенні до вложеної праці. Ото ж, виховники, варт попрацювати над собою!

КІЛЬКА НАПРЯМНИХ ВИХОВНОЇ ДІЇ

Пізнавши юнаків, спочатку притягай їх тим, що вони люблять, за чим тухать, якщо це тільки не суперечить пластовим виховним цілям. "Рибу ловимо на таку принаду, яку вона любить, а не таку, яку ми любимо". Пластова програма має дуже багато гор, змагань, романтики, і т.д., які можна для цього використати. А коли юнаки зживуться, полюблять виховника і засмакують у різних акраційних заняттях, то тоді можемо починати з вишколом характеру і різних потрібних вмілостей, хоч і їх треба вибирати у оприйнятливую для юнацтва форму забав, гор, змагань.

Особливо старайся завжди викликати дух змагу, додавай охоти до порівнювання перепон і труднощів і спонукуй до суперництва у тому напрямі. Йди ступнево від легкого до важкого. Краще спочатку вимагати мало - і це досягнути, чим багато - і програти. Силу духа й характеру виробляємо так само, як і силу фізичну: постійними вправами, спочатку легкими, щоб не перетренувати, а опісля, коли вже трохи зміцнімось, все тяжчими й тяжчими.

"Одним ударом сокири - дуба не зрубати!" Тому виховник не повинен хвилюватись чи навіть попадати в люті, коли зразу не йде все так, як би він собі бажав. З юнака зразу не зробиш доброго пластуна. На те треба кілька років праці, постійної, планової, систематичної.

Коли давати щораз трудніші завдання, то не один юнак при тому не вдержить кроку з іншими і "випаде з сита". Треба мати терпеливість і шукати нових засобів і підходу, щоб його знов "підтягнути". За таку невиробленість карати юнака годі. Але, коли б він постійно не віддержував норми, свідомо не хотів підтягнутись до рівня свого гуртка, - треба обережно й тактовно, найкраще в чотири очі дати йому заохоту, спонуку чи й напінання. Коли й це не допомагає, на чергу приходить система пересторог у відповідній градації. Не забуваймо при тому, що є юнаки,

них тільки твердість, суворість і послідовність можуть завернути зі злої дороги. Іншим допоможе добре слово заохоти і сердечна поближливість. До кожного мусить бути індивідуальний підхід. Але головне: не відбирати жнакові віри у можливість його поправи, його моральну вартість, його людську гідність. Тільки ходи жнак свідомо, зі злої волі, старається поступати погано й деморалізувати інших, треба йому рішучо загрозити виключенням. І якщо не поправиться, погрозу виконати.

"Краплина води, що постійно падає, виголоблює камінь". Жнакам не вистачить один раз щось показати чи казати спробувати. Постарайся, щоб вони це зробили багато разів, аж це стане їх тривалим мастком. І це відноситься не тільки до технічних вмілостей. Але - і то в першу чергу - це відноситься до духових примет і черг характеру жнака.

Гумор, веселість, бадьорість і завзяття переносяться на інших, як почесна недуга. Будь тому завжди прикладом, як сприймати труднощі й негоди.

Не старайся пояснювати жнакам всього тільки сухо розумово, не давай їм тільки матеріальних аргументів. Постав собі за ціль виніжнити молоду душу, вишпекати в жнака глибоку культуру духа, правдиву лицарську шляхетність. І не турбуйся тим, що зразу не побачиш вислідів твоєї праці. Вони показуються звичайно аж за кілька років.

Тому тех промовляй більше до чести, амбіції, чуття. Старайся не зазидати жнака, особливо прилюдно. Не висмівай. Зате похвали, вирізні, коли хтось зробить щось доброго й гарного. Використовуй систему "хрестиків і рисок" у праці з молодшими жнаками. Але відзначення давай тільки за виняткову добру поставу чи діло, які вирізно вибиваються понад звичайну "золоту середину", чи пересіч. Молодь має дуже тонке почуття справедливості і треба його дальше розвивати, а не пригуплювати. Будь строгий, але крайньо справедливий. Не вимагай неможливого й бери огляд

на спроможності, здібності й замишування юнаків.

При змаганнях і грах теж будь справедливий і придержуйся засад чесної гри. Побіджених не вільно висміювати! Їм треба дати знов нагоду до змагу з різним їм суперником.

Пам'ятай про прислів'я: "Грішників навертають короткими проповідями". Не говори забагато, бо слова – це слабкий виховний засіб. Куди сильніший є живий приклад. То ж веди своїм прикладом – за собою, а не попихай юнака перед собою. Давай менше наказів і доручень, більше піддавай думок й проєктів, пригадуй, і старайся, щоб юнаки самі прийшли до висновку, що саме треба зробити і як поступати. Але ніколи не роби того сам, що юнаки повинні зробити. Це їх деморалізує.

Тех не старайся сам "втòкти" в голову юнака все, що він повинен знати. Старайся, щоб юнак сам пізнав і добровільно навчився що треба.

Кожного юнака мусиш добре пізнати, його нахили, здібності, плани і мрії. Слідкуй за тим, що його цікавить, інтригує чи навіть мучить. Будь йому приятелем, старшим братом і старайся допомогти йому стати кращим. Бі-Пі казав: "І в найгіршому юнакові є яких 5% чогось доброго. Знайти те добре й розвинути його до 80-90% – це є свого роду спорт для виховника".

Ніколи не критикуй і не висмівай в приватності юнаків чи сторонніх людей інших виховників чи пластову старшину, або й визначних громадян, бо в цей спосіб підриваєш і свій власний авторитет.

Не керуйся у своїй виховній праці короткотерміновими потребами й вимогами, або кон'юнктуральними гаслами, як це часто роблять різні партійно-політичні групи. Завжди май перед очима основні цілі Пласту, розраховані на довгу мету, і той ідеал доброго громадянина, що без нього українська держава не зможе існувати.

І до кожної справи старайся підійти з точки погляду юнака. Молодь

має свою логіку і своє розуміння справ. І не все те, що нам промовляє до переконання, може переконати рідна.

Д Е Щ О П Р О В И Х О В Н І З А С О Б И

Пласт має дуже багато виховних засобів. Зasadничо виховними засобами можуть бути всі прояви життя молоді, якщо тільки до них відповідно підійти. Кожна самодіяльність, як ручна справність, набування різних вмілостей, читання, мистецьке життя: спів, музика, танок, драматичні виступи, гри - забави і всі інші заняття в домі; фізична культура, спорти, змагання і взагалі життя на лоні природи; участь в громадському житті, виступи, зустрічі, з'їзди і т.п. - все це може бути виховним засобом і принести велику користь молоді, якщо вміємо їх відповідно трактувати, правильно організувати й примінювати до наших виховних завдань. Найважливіше мірило при тому - це сповнення основного виховного завдання Пласту: закріплення характеру згідно з пластовим виховним ідеалом.

Не дозволяймо обманути себе дешевими ефектами хвилюючого й проминаючого значення! Особливо пам'ятаймо, що так зв. "публічні виступи" пластунів тільки тоді можуть бути корисні, коли приготування до них відбувалися згідно з вимогами пластового виховання: 100%-ва точність, докладність, охота, запал, завзяття. Тому теж до таких виступів можна допускати тільки юнаків вже вироблених, з відповідною пластовою поставою. Це має бути свого роду вирізнення для них, або проба-перевірка їх вироблення. Коли не будемо притримуватись цих напрямних, то такі виступи принесуть нашим юнакам і Пластові багато більше шкоди, чим користи.

Але основними пластовими виховними засобами уважасмо: працю в гуртку, табори, мандрівки й такі організаційні первні, як однострій, відзнаки, відзначення, пластові проби, тощо.

З-поміж цих основних виховних засобів Пласту згадуємо тут тільки

деякі, подаючи до них короткі методичні вказівки.

Говорячи про виховні засоби, маємо на думці завжди тільки дію одного гуртка. Масові дії / з участю більше, чим одного гуртка / утруднюють контроль, зменшують дисципліну, обмежують активну участь поодиноких членів і тому звичайно не відповідають принципам пластової виховної методи, що ґрунтується в першу чергу на гуртковій системі. Тому теж уникаймо масових дій!

Пластове виховання юнака й його вишкіл відбувається майже виключно в його гуртку, а основний виховний засіб кожного пластового гуртка - це правильні, щотижневі, вишкільні сходини. /Диви: Список літератури на кінці/. Кожен пластовий гурток мусить правильно сходитись для свого вишколу, якщо хоче мати успіх у своїй праці. Сходини мають подавати вишкільний матеріал згідно з планом у формі гутірок, гор, забав, змагань, шпирів, показів і т.д.

Сходини мусять початись в точно означений час / як зрештою і всі інші пластові заняття!/. Вони починаються офіційною частиною: відкриття, привіт, перевірка приязності, відчитання протоколу з останніх сходин, перевірка чи виконано доручення і зобов'язання з останніх сходин і т.д. Добре є починати не тільки збіркою і на "струнко", але запровадити в кожному гуртку якийсь особливий церемоніал /напр. всі беруться за руки, стоячи колом, і виголосити якийсь клич/. Цю офіційну частину переводимо дуже енергійно і сконденсовано, щоб вона не забирала більше, як кілька /5-10/ хвилин.

Гутірка займає дуже важливе місце в юнацьких сходинах, але і доповіді і цілий гурток мусять привчитись вести такі пластові гутірки. Це не мають бути доповіді-реферати. В гутірці мають брати участь обов'язково всі члени гуртка. Для цієї цілі ставимо відповідні питання, або й провокуємо гутірку зовсім очевидно неправильними твердженнями. Але при

тому мусимо привчити юнаків, щоб не перешкоджали, коли хтось інший говорить, щоб кожному дозволили висказати його думку. Наша дружність не має суперечити парляментарльному веденні дебат. Гутірка має бути коротка / 10-15 хв./, жива, бадьора й повинна нав'язувати на якусь актуальну проблему, подію і т.п. Вона мусить завжди закінчитись якимось ясним висновком, що повинен всіх зобов'язувати до чогось / до якоїсь дії поступовання, чи поведінки/.

Вишкіл відбувається звичайно при допомозі гор, показів, змагань, вправ і т.п. Кожну таку дію треба звичайно повторити, щоб з неї була повна користь. Перший раз юнаки щойно довідуються і пробують що саме і як треба виконати. Другий і дальший раз вони вже виконують завдання добре. Це особливо відноситься до гор. Не даваймо юнакам нової гри, доки попередньої добре не пізнали і не перевели кілька разів досконало. Інакше не буде з неї ніякої користі.

У змаганнях відпадають ті, що виграли чи перемогли, а переможені змагаються дальше зі собою, щоб мати ще нагоду вправлятися. В цей спосіб вирівнюємо рівень цілого гуртка. При бистроті, змислів, переплітаємо з грами руховими, зручності. Найбільш живу дію поміщуємо в другій половині сходин, коли увага й зацікавлення юнаків починають слабнути.

Закінчуємо сходини також короткою офіційною частиною: пригадка доручень і зобов'язань, особливо щодо чергових сходин, висліди змагань, похвала - кому належить, здобуті хрестики, привіт, закриття і т.п. Сходини не повинні тривати довше, як 1 і 1/2 до 2 год.

Виховник старається якнайскорше привчити гурткового провідника, а опісля і інших членів гуртка, до планування, проготування і переведення сходин. Спочатку даємо приготувати тільки одну якусь точку, пояснивши, як це зробити. Коли юнаки вправляться, даємо їм по черзі запланувати й перевести кілька точок, а вкінці цілі сходини, допомагаючи,

якщо це потрібне.

Пам'ятаймо, що кожні змарновані сходи́ни - це незаступима втрата для гуртка, якої ніколи вже не можна наповнити. Виховник несе за це повну відповідальність! Він мусить бути присутній на кожних сходах.

Відповідно до призначення і часу тривання можемо планувувати ще й інші роди сходи́н гуртка, однак вони не можуть заступити звичайних щотижневих сходи́н і відбуваються крім них.

І так: короткі збірки, спеці чи відправи призначені для підмічання якоїсь однієї тільки важливої події, справи чи річниці. Вони бувають поважні, всіх зобов'язуючі, переведені енергійно, рішучо, з найбільшою точністю і дисципліною. Робити їх рідко, але ставити дуже високі вимоги щодо участі і точності!

Святкові сходи́ни плануємо для планування якоїсь річниці, традиційного чи національного свята, тощо. Кожний член гуртка мусить взяти активну участь, приготувавши якийсь свій виступ чи точку /крім спільних/. Щойно коли виступи будуть добре вироблені і вишколені, вони можуть на такі сходи́ни запросити своїх батьків чи інший гурток.

Товариські сходи́ни мають більш свobodний характер і настрій. Їх плануємо для різних гор-завбав, спільного майстрування, заробітку, доброго діла, приготування до вмілостей, навчання спілку і т.п.

Одню з найважливіших дій Писагу під виховним оглядом - це життя в природі. Дорогу до такого життя відкриває гурткові прогулянка. Це найкоротше дія в природі, бо триває тільки 2-4 год. Вона має характер точно запланованих сходи́н, з цією різницею, що відбувається не лоні природи й що більшість часу присвячена таким руховим грам, практичним завданням, змаганням чи показам, що їх годі переводити в домі. Починаючи з ранньої збоню, ми повинні бодай одні сходи́ни місячно /пізніше й більше/ переводити в природі у формі прогулянки. У місті можна планувати

ти прогулянки навіть зимою, відвідуючи цілим гуртком зорганізовано музей театр, якусь фабрику, концерт, святкову імпрезу і т.п. Тоді вони заступають нам товариські оходини і мають їх характер.

Прогульки тривають звичайно довше, напр. цілий день. Їх програма наближається до денного порядку таборового дня. Крім часу для практичного вишколу й вправ, мусимо відвести відповідний час і на доїзд, харчування, дозвілля, відпочинок чи купіль, гри або розваги. В часі занять членів гуртка обов'язує строга дисципліна, як на оходинах. Не перевантажувати й не перетомлювати юнаків самим тільки вишколом і важкими вправами! Якщо вони мають засмакувати в житті серед природи, треба дозволити їм на якусь розвагу, чи хвилину дозвілля. На закінчення добре є поставити якусь настроєву точку, щоб викликати гарний настрій і щоб милий спомин на прогулянку довго остав у юнаків.

Мандрівка триває довше, від кількох годин до 2-3 днів. /Диви: Г.Коренець: "Пластові мандрівки"./ Вона приов'язує велику частину програми на марш, звиджування цікавих чи особливо гарних місць чи околиць. Марш, особливо в гористому терені, - це знаменита фізична заправка. Однак не перетомлюймо юнаків, особливо неуправлених. Починаймо від коротко-дистансових маршів на 3-5 миль, і лише ступнево доходім до 10-15 миль, або й більше. Кожний юнак повинен предложити дозвіл свого лікаря, що йому вільно маршувати. Обтяження теж треба збільшувати тільки дуже повільно й ступнево. Не дозволяймо, щоб поодинокі члени гуртка відставали чи губились, або займались чимось іншим, чим цілий гурток згідно з програмою. Для вправ в часі мандрівки дуже годяться змілості з таборицтва, практичного пластування, природознавства і т.п. Мандрівка мусить, однак, бути теж запланована так само докладно щодо часу, траси, програми і т.д.

Завершенням цього виховного засобу будуть мандрівні табори, що клядуть дуже великі вимоги до учасників, а своїм плануванням, приготуванням

програм і переведенням - придержуються таборових норм. Участь у них можуть брати тільки заправлені юнаки, що мають за собою вже кілька мандрівок і таборів. Добре було б ставити як передумову до допущення на мандрівний табір - відзнаку фізичної вправності.

Пластові таборування переносить пластову виховну дію на довгий час /1 - 4 тижні/ на лоні природи. До свого першого табору юнак мусить бути вже добре приготований цілорічною працею в гуртку. Юнак повинен мати вже відповідну пластову поставу й поведінку, бути бодай трохи фізично заправлений і мати деякий практичний вишкіл на лоні природи. Табір має саме бути завершенням цілорічного вишкільного плану юнака.

Дуже великі табори, хоч вони є більш ефектовні на погляд та вигідніші економічно, звичайно не дають тої виховної користі, що менші табори. Стараймось завжди, щоб табори були ведені у власному заряді юнаків, щоб юнаки привчались до більшої самостійності. Бо одні з найважливіших прикмет характеру, що їх дає таборовий вишкіл, - це зарадність, самостійність, певність себе, охота й почуття обов'язку послужити своїй малій спільноті. Всі інші практичні вміння стоять щойно на другому місці! Не забувати рівнож, що де як де, але в таборі життя юнаків має відбуватися дійсно на лоні природи.

З різних родів таборів слід особливо відмітити виховно-вишкільні та інструкторські. Кожний юнак повинен перейти за час перебування в юнацтві бодай 2 - 3 табори, закінчуючи мандрівним. Старші юнаки, як кандидати на виховників, повинні обов'язково перейти інструкторський табір.

Кожний пластовий вишкільний табір є zarazом доброю перевіркою вироблення та вишколу юнака і повинен бути завершений зложенням чергової

Пластової Проби. Приготування і складання пластових проб так, як предметів у школі - цілковито суперечить пластовій виховній методі й

часто приносить багато шкоди. Юнак мусить мати свідомість, що весь час свого перебування в Пласті - своєю поведінкою, додержуванням Пластового Закону, успіхами в вправах, змаганнях і грех, своїм зацікавленням у всіх діях свого гуртка, пильністю у набуванні практичних вмілостей і т.п. - він постійно приготується і складає пластову пробу. А з другої сторони, він складає цю пробу майже не зазначуючи цього. Тільки іменування має виявити, що він зробив поступ у своєму вишколі й самовихованні.

Виходячи з цього погляду, "Комісії пластових проб", приготування до проб інструкторами і "здавання" проб у домішці - суперечить в основі духові пластової виховної методи. Юнак бо сам має показати зацікавлення і охоту опанувати потрібне знання. Все пам'ятаймо, що те теоретичне й практичне знання, що його вимагається до проби і що його бистрий юнак може легко засвоїти собі, - це не є основним мірилом, чи юнака можна іменувати розвідником чи скобом. Найважливішим мірилом мусить бути ступінь його вироблення, його характер, поведінка, постава. А на характер юнака і його вироблення вказує не "напхане" йому в голову знання кимсь іншим, але його власна охота, докладність і спосіб, як він набував це мінімальне знання. І завдання виховника - розбудити цю охоту юнака, спонукати його до суперництва з іншими, перемовити різними засобами до його амбіцій.

Тільки ствердивши дійсний поступ у праці юнака над собою від останньої проби, можна йому признати наступну пробу. При тому треба додержувати приписаного часу служби та мінімального чи максимального відступу часу поміж поодинокими пробами, - не як бюрократичного шаблону, але як важливого виховного мірила.

Тут ще раз з найбільшим притиском треба підкреслити, що пластова виховна праця над юнаком ведеться майже виключно в його гуртку. Сходини цілого куреня, коша чи навіть станиці може часами бувають теж потрібні і можуть мати деяке виховне значення, але вони повинні відбуватись тіль-

ки дуже рідко, і в ніякому разі вони не сміють забирати молоді час призначений на гурткову виховну діяльність.

Напр. святкування національних річниць матиме куди більше виховне значення, коли відбудеться в гуртку, де кожний член приготує якусь точку відповідно до свого віку, розуміння і вироблення. А так звичайно 90% учасників станичних відправ не бере ніякої участі в святкуванні, особливо коли воно відбувається на сеньйорському рівні.

Це відноситься і до такого популярного в нас прояву пластової діяльності, як ватра. Масові ватри, з веселою програмою, з запрошеним громадянством — теж часами потрібні й виконують своє завдання, особливо пропагандистного характеру. Але великої виховної користі з такої імпрези годі очікувати!

А тим часом ватра / довшя з програмою/, чи короткий вогник, може мати дуже велике виховне значення, коли відбувається у відокремленому місці, без сторонніх гостей чи глядачів, при участі вузького круга друзів з одного гуртка, де кожний може, чи навіть повинен взяти активну участь. Вони мають виховний вплив на юнаків, бо промовляють до їх фантазії і почуттів, відкривають їхні серця і душі і роблять їх приступними для краси і добра.

Тому не зловживаймо того важливого виховного засобу для вляштування отріпаних прилюдних імпрез, позбавлених виховного значення! Зате, навпаки, даймо молоді знов нагоду закоштувати чару істинного, тесного "вогника", деє у безлюдній глуші, у найвужчому крузі сердечних приятелів, віч-на-віч з Матір'ю Природою.

П Л Я Н У В А Н Н Я В И Х О В Н О Ї П Р Р А Ц І

Виховна дія, особливо спрямована на довшу мету, як це є в Плясті, вимагає плянового й систематичного підходу, якщо має принести справжню користь. Дривочність і імпровізація — це зло, що може перекреслити всі

здобутки Пласту на виховному полі за довгі роки його праці.

В основі плану виховної дії треба було б приготувати індивідуально для кожного юнака зокрема. Великим полегшенням для виховника буде, однак, коли всі члени його гуртка поступатимуть менш-більш в однаковому темпі, бо тоді план буде практично один для цілого гуртка.

Загальний план повинен обіймати всі ці роки, що їх юнак має перебувати в юнацтві. В ньому треба визначити зовсім загально й приблизно, коли /в котрому році/ юнак має приготуватись до поодиноких проб, коли має взяти участь у важливіших виховних діях /різного роду таборах, мандрівках, тощо/. Якщо для кожного юнака матимемо такий загальний план і будемо контролювати його виконання, а в разі потреби спонукувати завчасу юнака до того, щоб його переводив у життя, - то тоді відпадуть такі недотягнення, що юнак має вже переходити до УПС, а все ще має тільки одну пробу і є учасником!

Річний план на найближчий рік, від осені до осені. Він визначає в котрих місяцях, чи бодай чвертьліттях, яке приготування, вишкіл чи виховну дію має юнак перейти. Цей план узгоджує пори року, зимовий час праці в домівці, літній час таборування і мандрівництва чи практичного вишколу в природі, час шкільної науки і дещо зменшеної активності, сезонні спорти, різні святкування, річниці і т.д.

Точний місячний план розкладає завдання чи матеріал на поодинокі сходи, прогулянки, табори чи інші виховні дії.

При тому ми повинні усвідомити собі, що план виховної дії не повинен бути побудований / як це часто буває / виключно тільки на пластових пробах. Пластові проби - це не ціль пластового виховання. Ціллю є характер юнака, його вишкіл чи вироблення.

Пластові проби - це тільки етапові пункти перевірки, дуже потрібні й корисні - разом з іменуванням, відзнаками і т.д. Вони відповідають

психіці молоді, дають більш ясні й реальні вимоги у відповідному плануванні, що є більш сприйнятливим для кнєжє та улегшє для виконання контролю виткоду.

План виховної дії повинен бути спрямований на зовосєняє парний прикмет характеру, вмілостей, пластогої постави, поведінки - старанних з бігом часу. Пробє приходять тоді зовсім автоматично, не вичардючи реїсї виховної праці.

Отже точну програму на цілий місяць проєктуємо так, що визначуємо:

1. що саме, які прикмети, вмілості, чи знєння треба кнєжєві набути, згідно з річним планом,
2. які засоби до цього використати /гри, гутірки, вправи, змєгєння, мєандрівки, табори і т.п./,
3. як їх приготувати, перевести, опісля оцінити чи використати,
4. кільки часу треба присвятити на кожну дію і в якій черзі,
5. хто і яку функцію має при тому виконати, що має приготувати,
6. коли і де відбудеться запланована дія,
7. інші важливі подробиці: як повідомити кнєжєв, місце збірки, доїзд, потрібні гроші, харчі, виїзд, час повороту доміє і т.п.

Подібно коли так продумаєш і зложити точний теоретичний план кожної дії на цілий місяць наперед, - виховник може сподіватися, що буде час і всі інші можливості, щоб приготувати практичне переведєння цієї дії задовільно.

Таке планування не є легке. Воно вимагає багато досвіду й передбачливості, розуміння психіки молоді, заплєнь Плясту й його виховної методи, тощо. Подібно, як багато інших вмілостей, планування так треба вчитися і вправляти. Виховник багато скористає, коли кожного вечєра спробує уложити собі план своїх власних заньє на наступний день,

наступний день, розрахований на мінуту, і буде старатись його виконати. Він швидко переконається, що його плани не зовсім добре узгоджують дійсне життя і вимагають поправок. Пізніше нехай пробує укладати плани ширших акцій, бюджети, кошториси. З кожним днем його плани будуть кращі й більш реальні. Добутий досвід він зможе примінити в Пласті для більш реального планування.

Все ж часом обставини зложаться так непередбачено, що перевернуть і той найкращий план /неоподівана непогода, перешкода в транспорті, чи щось інше/. Тоді молодий виховник звичайно розгублюється і не знає, що робити зі своїми юнаками. Досвідчений виховник на такий випадок має завжди в запасі приготовану якусь цікаву гутірку, гру чи показ, що їх можна перевести саме в таких обставинах. І заки юнаки стяляться, звичайно все повертається до запланованої колії і все йде далі за планом. Але опісля треба собі знов приготувити нову "запасову" програму на місце "зужитої".

П І С Л Я С Л О В О

У цьому короткому конспектї не було можливим обговорити навіть всіх важливіших виховних засобів пластового виховання і способу їх примінення в практичній праці. На те треба було б великої книги.

Нашим завданням було запізнати виховника з основними заложеннями пластової виховної методи та на кількох прикладах пояснити методичний підхід у їх примінюванні до юнацького самовиховання. Вдумливий виховник навчиться на цих кількох прикладах, як йому підходити й до інших, тут не згаданих, виховних проблем.

І якщо ця книжечка допомогла виховникові завжди мати перед очима головне завдання Пласту - виховання характеру юнака - то вона сповнила своє завдання.

Готової рецепти він практичного вчиння, як проводити виховну працю в Пласті, не дасть ніяка книжка. Це треба здобути власним досвідом та працею над собою. Великою допомогою в цьому стане виховникові пластової виховної література, що її він повинен мати у своїй книгозбірні й докладно перегорювати.

Д о п о м і ж н а л і т е р а т у р а

Д-р О.Тисовський	Життя в Пласті / в друку/
К. Пясецький	Сходи київського гуртка
Ю.Старосольський	Велика гра
Г.Коренець	Київські гри
Г.Коренець	Пластові мандрівки
Кр.ком.Пл-ок ЗДА	Вимоги пластових проб в УПЮ-ок
Кр.ком.Пл-ок ЗДА	Пластові іспити вмілостей в УПЮ-ок
Ц.Палієв	Напрямні для річного плану праці у пластових з'єднаннях
Ц.Палієв	Поглибляймо пластову працю
"Перші Стелі"	"Ваде, мекум" - пластові і спортові гри
П.Пясецький	Впоряд для пластунів
Б.Ю.Пеленський	Пластовий гурток /передрук/
В дорозі з юнацтвом	/журнал для провідників пластового юнацтва/
Ю.Крижанівський	Пластова прогулянка /гутірка/
Ю.Крижанівський	Заняття пластового гуртка /гутірка/
Ю.Крижанівський	Відношення до громадянства /гутірка/
О.Кузьмович	Що можемо дати читати юнацькій молоді?
Ю.Крижанівський	Поміч батьків у співпраці з виховником /гут./.